

Gezond en gelukkig oud in Maashorst

Augustus 2023

Zaakdossier: 60538-2023

maashorst

Voorwoord

We worden allemaal steeds ouder. Hoewel ouderdom vaak niet zonder gebreken komt, is het belangrijk dat de inwoners van Maashorst zoveel mogelijk gezond en gelukkig ouder worden. Dat gaat niet vanzelf. Gezond eten, voldoende bewegen, deelnemen aan sociale activiteiten dragen hier allemaal aan bij. Dit gaan we dan ook zo veel mogelijk stimuleren. Het is belangrijk dat senioren tijdig nadenken over, en zich voorbereiden op het ouder worden.

Door de geboortegolf na de Tweede Wereldoorlog zien we dat de groep senioren in onze gemeente en in de rest van het land in verhouding steeds groter wordt. De vergrijzing van onze inwoners in combinatie met het langer thuis wonen vraagt om extra aandacht voor deze groep.

Daarom staat in het bestuursakkoord 'Samen bouwen we Maashorst' dat er een masterplan moet komen dat zich richt op passende zorg- en welzijnsvoorzieningen voor senioren. Ook onze gemeenteraad vindt dit belangrijk. Ze heeft dit benadrukt met twee moties.

We hoeven gelukkig niet met een leeg blad te beginnen. In gemeente Maashorst gebeurt al veel als we het hebben over zorg en welzijn voor senioren. Zo hebben we bijvoorbeeld vrijwillige ouderenadviseurs, fit-testdagen en Wmo-voorzieningen. Maar dat is niet genoeg.

Ontwikkelingen als de grote toename van het aantal kwetsbare senioren, gewijzigd rijksbeleid en krapte op de arbeidsmarkt zorgen ervoor dat een verandering nodig is, zodat de zorg toegankelijk en betaalbaar blijft voor de meest kwetsbaren. Bij deze verandering hebben we iedereen nodig: van buurman/buurvrouw tot huisarts of medisch specialist, en van vrijwilliger tot thuiszorgaanbieder. We moeten deze uitdaging samen aangaan.

Gelukkig merken we dat het gevoel van urgentie en de betrokkenheid groot is. Bij de totstandkoming van dit beleidsprogramma hebben dan ook diverse belanghebbenden inbreng gehad. Via deze weg wil ik hen bedanken voor hun constructieve bijdrage. De volgende fase is samen verder te werken aan de uitwerking in concrete plannen, zodat iedereen in Maashorst gelukkig en gezond oud kan worden.

Ramona Sour
Wethouder Zorg & Welzijn

Inhoudsopgave

Voorwoord.....	1
1. Naar een integrale aanpak voor senioren in Maashorst	1
2. Hoe staan we ervoor?	2
2.1 Dubbele vergrijzing.....	2
2.2 Trends en ontwikkelingen	3
2.2.1 Diverse groep.....	3
2.2.2 Steeds langer thuis en steeds meer zorg thuis	3
2.2.3 Schaarste zorgpersoneel	4
2.2.4 Steeds meer beroep op eigen netwerk.....	4
2.2.5 Tekort aan levensloopbestendige woningen	4
2.2.6 Digitalisering.....	5
2.3 Beleidsontwikkelingen voor senioren.....	5
2.3.1 Wettelijke taken.....	5
2.3.2 Strategisch beleidskader sociaal domein	5
2.3.3 Integraal Zorg Akkoord (IZA).....	6
2.3.4 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)	6
2.3.5 Beleidsprogramma Wonen en Zorg.....	7
2.4 In gesprek met inwoners en partners	7
2.4.1 Stakeholdersbijeenkomsten	7
2.4.2 De kernen CV's.....	8
3. Uitgangspunten en ambitie	9
3.1 Uitgangspunten	9
3.2 Hoofdambitie	10
3.2.1 Meedoen en leefplezier	11
3.2.2 Gezond en veerkrachtig.....	12
3.2.3 Prettig wonen in de wijk.....	13
4. Vervolgstappen	14
Bibliografie	15
Bijlage 1 Partnerlijst.....	16
Bijlage 2 Resultaten stakeholdersbijeenkomst.....	17
Uitwerking Mentimeter	17
Uitwerking deeltafels	17
Bijlage 3 Planning masterplan ouderen.....	20

1. Naar een integrale aanpak voor senioren in Maashorst

In 2040 is meer dan één op de vier Nederlanders ouder dan 65 jaar. Bovendien leven we langer en hebben we steeds vaker te maken met een combinatie van zorg. Het is belangrijk dat voor senioren de benodigde zorg toegankelijk blijft, zodat zij een goede kwaliteit van leven kunnen behouden.

Vanwege het groeiend aantal senioren met een zorgvraag, staat de zorg op verschillende plekken onder druk: de Wmo voor gemeenten; de huisartsenzorg, de medisch specialistische zorg en de verpleeg(huis)zorg. Tegelijkertijd is er sprake van een grote krapte op de arbeidsmarkt. In 2020 werkte één op de zeven mensen in de zorg. Bij ongewijzigd beleid is dit in 2040 één op de vier (VWS, 2019). Niet alleen in de professionele zorg neemt de druk toe. Dit geldt ook voor de mantelzorg en het vrijwilligerswerk.

Hoe om te gaan met een toenemende vraag aan zorg terwijl het aanbod afneemt, is een urgent en complex vraagstuk. Het vraagt om ingrijpende keuzes. Niets doen is geen optie omdat dit de kans vergroot dat noodzakelijke zorg niet meer voor iedereen toegankelijk is.

De opgave om de zorg goed, betaalbaar, en toegankelijk te houden reikt verder dan de invloedssfeer van de gemeente Maashorst. De partijen uit het sociaal domein (gemeenten) en het medisch domein (zorgkantoor en zorgverzekeraars) moeten hier samen de schouders onder zetten. Dit gebeurt onder meer in het Integraal Zorg Akkoord waarover u in hoofdstuk 2 meer kunt lezen.

Waar we als gemeente Maashorst wel een grotere rol in kunnen nemen is het faciliteren van senioren om zo lang mogelijk vitaal te blijven. Dat helpt om de zorg voor senioren toegankelijk te houden. Vitaal ouder worden gaat over lichamelijke vitaliteit, waar voldoende bewegen en goede voeding aan bijdragen. Maar ook over vitaal blijven op sociaal en mentaal gebied, met een sociaal netwerk waar je deel van uitmaakt en door activiteiten te ondernemen waardoor je je zinvol voelt. Het gaat erom dat mensen, samen met hun naasten, in regie blijven over hun eigen leven.

Om bij die eigen regie te helpen, moeten we de ondersteuning en zorg anders gaan organiseren. Senioren zijn voorbereid dat zij in de toekomst meer op zichzelf zijn aangewezen. Op dit moment zijn senioren zich steeds meer bewust van het feit dat zij zelf aan zet zijn om actie te ondernemen om vitaal ouder te worden en te blijven, maar dit kan nog veel beter en zij moeten er eerder mee beginnen.

In het Bestuursakkoord van de gemeente Maashorst staat dat we integraal werken, over de grenzen van de sociale wetten en de verschillende domeinen heen. Daarbij hebben we aandacht voor specifieke doelgroepen waaronder senioren. Hiervoor maken we een plan om in Maashorst aan de groeiende groep (kwetsbare) senioren passende zorg en welzijnsvoorzieningen te kunnen bieden.

“een integrale kijk op senioren te ontwikkelen, waarin we vastleggen hoe we senioren faciliteren en ondersteunen zodat ze mee kunnen blijven doen in een veilige omgeving, niet eenzaam zijn, maar juist van waarde blijven, hun talenten kunnen inzetten en passende ondersteuning krijgen als ze die nodig hebben”. (Gemeente Maashorst, 2022)

De ambitie uit het bestuursakkoord met daarbij de uitdagingen in de toegankelijkheid van zorg vragen om een integrale en programmatische aanpak. Met het beleidsprogramma “*Gezond en gelukkig oud in Maashorst*” investeren we in een omgeving waarin je oud kunt worden midden in de maatschappij, waar je als senior erbij hoort, gezien wordt en ertoe doet.

In dit beleidsprogramma staan de ambitie, de doelen en de uitgangspunten beschreven. Deze zijn tot stand gekomen door een analyse van cijfers, trends en ontwikkelingen, relevant beleid en door gesprekken met inwoners en partners. In hoofdstuk 2 van dit beleidsprogramma gaan we in op hoe we ervoor staan; wat valt op in trends, beleid en in gesprekken met onze inwoners en partners? Wat zijn belangrijke thema's, wat vraagt meer aandacht en wat gaat goed? In hoofdstuk 3 beschrijven we de ambitie met de acht doelen en als laatste worden in hoofdstuk 4 de vervolgstappen genoemd.

2. Hoe staan we ervoor?

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de cijfers, trends en ontwikkelingen en (lokaal en landelijk) beleid. Dit geeft een beeld van de stand van zaken rondom senioren in Maashorst.

2.1 Dubbele vergrijzing

De groep senioren wordt steeds groter. In heel Nederland en ook in Maashorst. De komende jaren groeien vooral het aantal inwoners in de categorie 65-plus. Niet omdat hier meer senioren komen wonen, maar omdat mensen ouder worden. Daarmee stijgt uiteraard ook de gemiddelde leeftijd van inwoners. In Maashorst betekent dit dat we van 23% huishoudens van 65-plus naar 26% gaan. En een groot deel daarvan is zelfs 80 of ouder. Dit noemen we 'dubbele vergrijzing: meer senioren, die ook nog eens een hogere leeftijd hebben.

In tabel 1 en 2 zie je het verschil onder en boven de 65 jaar in 2023 en 2040. Vervolgens is in tabel 3 en 4 een uitsplitsing van de categorie 65-plus gegeven. Hierin is de verwachte groei van inwoners meegenomen. Een belangrijke kanttekening is dat eventuele grote maatschappelijk ontwikkelingen (zoals een oorlogssituatie met veel migratie) niet zijn meegenomen. Het aantal 65-plussers groeit van 13321 (23%) naar 19855 (26%). Het aantal 80-plussers groeit in Maashorst van 3.262 (6%) in 2023 naar 7050 (9%) in 2040.

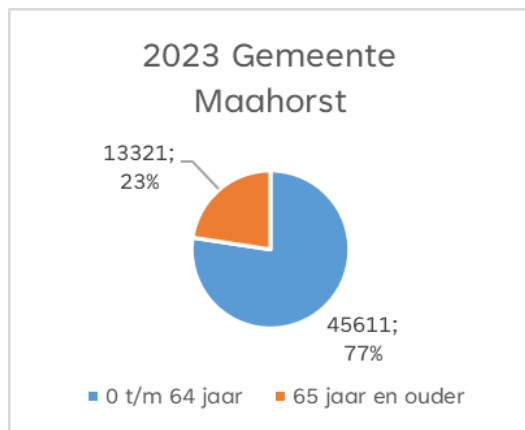
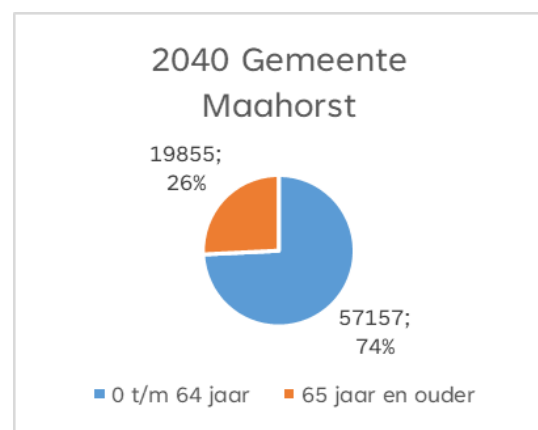
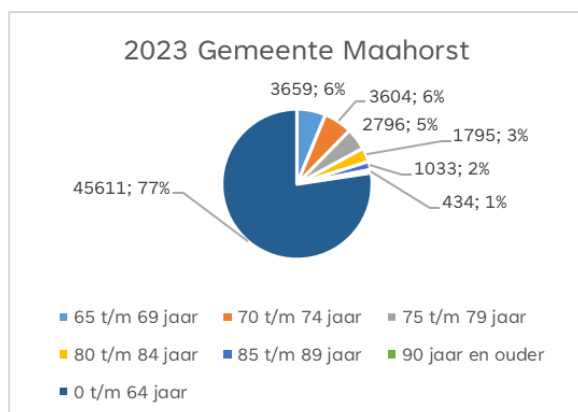

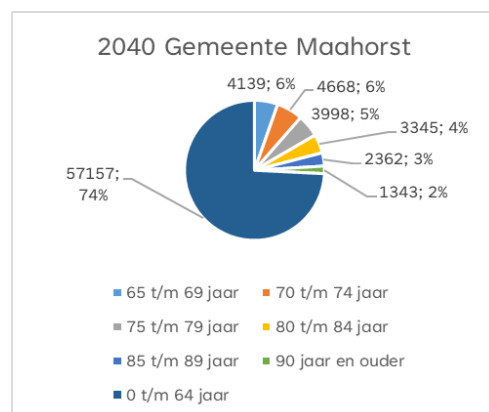
Table 1: 0 t/m 64 versus 65+ 2023

tabel 2: 0 t/m 64 versus 65+ 2040

Tabel 3: uitsplitsing leeftijdscategorie 2023

tabel 4: uitsplitsing leeftijdscategorie 2040

(Gemeente Maashorst, 2023)

2.2 Trends en ontwikkelingen

Verschillende trends en ontwikkelingen hebben invloed op senioren. In deze paragraaf lichten we de belangrijkste toe.

2.2.1 Diverse groep

Dé senior bestaat niet. Senioren zijn net als de rest van onze inwoners heel verschillend, ze zijn vitaal of kwetsbaar, alleen of samen, hebben een lage of hoge sociaaleconomische status en hebben verschillende achtergronden. Vaak wordt als leeftijdsgrens van senioren 65 gebruikt. De senioren die de komende jaren de leeftijd van 65 tot 75 bereiken, zijn hoger opgeleid, meer digitaal vaardig, hebben vaak meer te besteden en zijn vitaler dan hun voorgangers (Sociaal Cultureel Planbureau (SCP), 2019).

De groep kenmerkt zich door veel vrije tijd, kennis en vaardigheden die zij inzetten voor zichzelf (vakanties, talentontwikkeling) en voor anderen (vrijwilligerswerk, mantelzorg). In een onderzoek van de provincie Noord-Brabant geeft ongeveer driekwart van de 65-plussers aan helemaal tevreden te zijn met hun leven (Provincie Noord Brabant, 2023). Daarnaast geeft 87% procent van de 65-plussers in Maashorst aan zich de afgelopen 4 weken voortdurend gelukkig te voelen (GGD, 2023). Desondanks is er ook een groep die bijvoorbeeld (soms) eenzaam is of onder het sociaal minimum leven doordat ze geen gebruik maken van inkomensondersteunende regelingen (Binnenlands bestuur, 2022).

Meedoen

Leeftijd	Verricht vrijwilligerswerk	Is eenzaam	Is lid van vereniging of club
65+	32%	42%	31%

Ouderenmonitor GGD Hart voor Brabant 2022, resultaten Maashorst

2.2.2 Steeds langer thuis en steeds meer zorg thuis

Steeds meer mensen wonen langer thuis. Deels omdat ze dat willen, maar ook omdat er steeds minder plekken beschikbaar zijn in verpleeghuizen. Landelijk beleid zet in op deze verandering. Dit zorgt ervoor dat we vaker ondersteuning en zorg rondom de senior in de thuissituatie moeten organiseren. In de praktijk zien we ook steeds meer dat aanbieders de zorg aan huis leveren. De behoefte hieraan neemt in de toekomst alleen maar toe.

Daarnaast leiden wachttijden bij de tweedelijns zorg tot een grotere vraag naar Wmo-ondersteuning, terwijl eigenlijk 'zwaardere' zorg nodig is. Hetzelfde geldt voor de GGZ, beschermd wonen en ziekenhuizen, waardoor zorg verplaatst wordt naar de Wmo. Er komt dus meer vraag, en voor een langere periode. Hierdoor wordt de ondersteuning in de thuissituatie zwaarder en neemt de complexiteit van Wmo vragen toe.

Zorg door Wmo

In Maashorst ontvingen in 2022 circa 3.510 huishoudens zorg. We verwachten dat dat aantal tot 2032 toeneemt met circa 930 huishoudens, tot een totaal van circa 4.440 huishoudens in 2032 (+26%).

Ontwikkeling Wmo-huishoudens 2022-2032 naar type zorgbehoefte

	Ondersteuning thuis	Hulp bij huishouden	Verblijf en opvang	Hulpmiddelen en diensten
2022	1010	1935	1265	1585
2032	1130	2590	1420	1895
Ontwikkeling 2022-2032	+120 (+12%)	+655 (+33%)	+150 (+12%)	+410 (+20%)

Bron: Primos (2022), CBS (2022, cijfers 2021), bewerking Stec Groep (2023). (Stec Groep, 2023)

Zorg voorkomen door goede gezondheid

Uit onderzoek blijkt dat goede gezondheid zorgt voor minder vraag naar Wmo-voorzieningen (Stec Groep, 2023). Ook het voorkomen van vallen zorgt voor minder gebruik van zorg (VeiligheidNL, n.b.). In onderstaande tabellen staan gegevens over gezondheid uit de Ouderenmonitor. In vergelijking met de regio zijn de resultaten in Maashorst bij psychische gezondheid significant beter (GGD, 2023).

Kwetsbaarheid

Leeftijd	Kwetsbaar	Lichamelijk kwetsbaar	Sociaal kwetsbaar	Psychisch kwetsbaar
65+	25%	15%	15%	23%

Ouderenmonitor GGD hart voor Brabant 2022, resultaten Maashorst

Fysieke gezondheid

leeftijd	In of rondom huis gevallen	Heeft ondergewicht	Drinkt voldoende	Heeft overgewicht
65+	3%	1%	57%	56%

Ouderenmonitor GGD hart voor Brabant 2022, resultaten Maashorst

Psychische gezondheid

leeftijd	Heeft psychische klachten	Heeft hoog risico op angststoornis of depressie	Heeft de laatste 12 maanden een enkele keer tot heel vaak suïcide overwogen
65+	9%	3%	10%

Ouderenmonitor GGD hart voor Brabant 2022, resultaten Maashorst

2.2.3 Schaarste zorgpersoneel

Door de vergrijzing ontstaat groei van de zogenoemde 'grijze druk; het aantal 65-plussers 'ten opzichte van het aantal 20- tot 64-jarigen. Op dit moment is de grijze druk 35,6%. De verwachting is dat in medio 2040, bij ongewijzigd beleid, de grijze druk 50,1% is (CBS, 2019). De verwachting is dat in 2030 het personeelstekort in de zorg in Nederland 117.000 personen is (VWS, 2022). Daarnaast is de verwachting is dat het arbeidsmarkttekort in de regio Noord Oost Brabant stijgt naar 10% (Regio Noordoost Brabant, 2023). Voor het bieden van Wmo-ondersteuning zijn voldoende professionals nodig. In relatie tot de toenemende vergrijzing is dit een belangrijk risico voor de beschikbaarheid van voldoende ondersteuning.

2.2.4 Steeds meer beroep op eigen netwerk

Er wordt een steeds groter beroep gedaan op het eigen netwerk van mensen. Dit betekent dat het aantal mensen dat informele zorg en/of mantelzorg geeft zal stijgen. Het mantelzorgpotentieel (het percentage 55- tot 65-jarigen ten opzichte van het aantal inwoners van 84 jaar en ouder) daalt in de periode 2023 van 9,4 naar 3,8. (Regio Noordoost Brabant, 2023). Daarnaast zijn er grenzen aan het geven van informele zorg en aan wat je kunt vragen aan het eigen netwerk (SCP, 2013).

Mantelzorg

leeftijd	Ontvangt mantelzorg	Geeft mantelzorg	Is mantelzorger en voelt zich zwaar belast	Weet waar men moet zijn voor vragen/info over ondersteuning mantelzorg
65+	12%	16%	2%	36%

Ouderenmonitor GGD hart voor Brabant 2022

2.2.5 Tekort aan levensloopbestendige woningen

Op dit moment is er grote krapte op de woningmarkt met daarbij een tekort aan levensloopbestendige woningen. In Maashorst is onderzoek gedaan naar de bestaande woningvoorraad en of deze voldoet aan de wensen en eisen van (toekomstige) bewoners. Hieruit kwam naar voren dat er een structurele vraag is naar appartementen en nultredenwoningen, voornamelijk in het huursegment. Daarnaast zien we dat er weinig doorstroming is bij senioren naar een levensloopbestendige woning. Voor een deel omdat ze niet beschikbaar zijn, maar ook geeft 88% van de senioren in de ouderenmonitor aan dat zij denken dat hun huidige woning met (kleine) aanpassingen geschikt is voor bewoning op hoge leeftijd. Uit het bovengenoemde onderzoek blijkt echter dat slechts 59% van de woningen in Maashorst aanpasbaar is naar de behoeften van minder valide bewoners. De resultaten van het gehele onderzoek zijn terug te lezen in het rapport van Stec Groep (2023).

2.2.6 Digitalisering

Digitale en technologische ontwikkelingen op diverse leefgebieden dragen bij aan effectiviteit van ondersteuning en zorg. Met domotica en eHealth oplossingen kan de inwoner bijvoorbeeld langer veilig thuis blijven wonen. Daarnaast moeten steeds meer zaken digitaal geregeld worden, zoals belastingaangifte, betalingen en het krijgen van informatie via internet. Steeds meer wordt dus van mensen verlangd dat ze digitaal vaardig zijn. Het gebruiken van domotica, eHealth en het digitaal vaardig zijn is voor veel senioren niet vanzelfsprekend. Als het voor een deel van deze doelgroep wel vanzelfsprekend is, moeten we rekening houden met het verlies van vaardigheden door ouderdomsziekten.

2.3 Beleidsontwikkelingen voor senioren

Gemeente Maashorst is volop in beweging. Beleid wordt geharmoniseerd en er wordt nieuw beleid ontwikkeld. Dit beleidsprogramma gaat over de doelgroep senioren en is daardoor automatisch verbonden met veel ander beleid. In deze paragraaf lichten we de wettelijke taken en de belangrijkste landelijke en lokale ontwikkelingen toe met betrekking tot senioren.

2.3.1 Wettelijke taken

De gemeente heeft geen volledig autonome positie om het seniorenbeleid op te zetten, vast te stellen en uit te voeren. Er is een aantal bepalende (rijks)wetten waarmee we rekening moeten houden in de uitvoering van het seniorenbeleid. De kaders zijn de algemene uitgangspunten van het sociaal domein, de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Wet publieke gezondheid (WPG), de participatiewet en de Omgevingswet. Voor de uitvoering van deze vier wetten draagt de gemeente de verantwoordelijkheid. Daarnaast zijn er nog de Wet langdurige zorg (WLZ) en de zorgverzekeringswet (Zvw) die niet vallen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, maar wel raken aan het gemeentelijk seniorenbeleid. Voorbeelden van zorg vanuit de Wet langdurige zorg zijn intensieve zorg voor kwetsbare senioren of mensen met een psychische aandoening (waaronder 24-uurszorg). Voorbeelden vanuit de zorgverzekeringswet zijn verpleging en verzorging thuis of ziekenhuiszorg.

2.3.2 Strategisch beleidskader sociaal domein

Het strategisch beleidskader sociaal domein is de 'paraplu' waaronder beleid in het Sociaal Domein de komende jaren verder vorm krijgt. De stip op de horizon van sociaal beleid:

In de gemeente Maashorst zijn inwoners zelfredzaam, organiseren hun leven zelfstandig en kunnen volwaardig meedoen in de maatschappij. Waar het nodig is met professionele ondersteuning, maar waar het kan vanuit eigen kracht. Een sterke sociale basis is hiervoor het vertrekpunt. De openbare ruimte en het voorzieningenaanbod dichtbij de eigen leefomgeving maakt het mogelijk dat voor alle inwoners in de wijk/kern ontmoeting en activiteiten kunnen plaatsvinden. Inwoners zijn verbonden en betrokken bij hun wijk/kern en er zijn sterke onderlinge sociale verbanden. Inwoners kennen elkaar, hebben zorg voor elkaar en helpen elkaar. Inwoners worden hierin ondersteund door een vangnet van professionele organisaties.

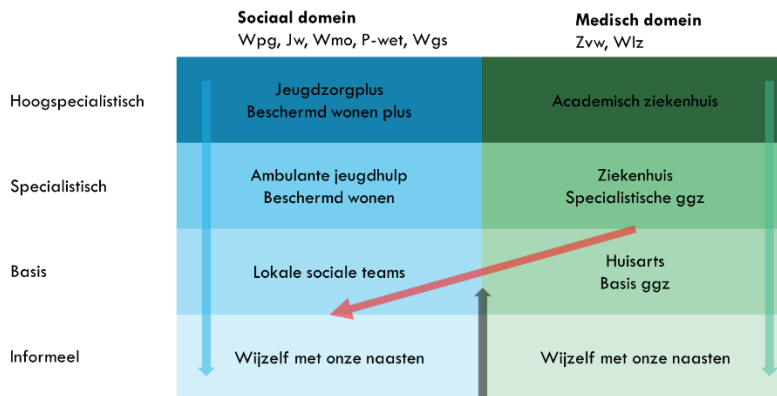
Afbeelding strategisch beleidskader sociaal domein

We werken in de uitvoering van het beleid in de directe omgeving van de inwoner. We gaan uit van de eigen kracht en verantwoordelijkheid van de inwoners. Met deze eigen kracht als uitgangspunt kunnen we passende hulp en ondersteuning bieden. Uiteraard doen we dat samen met onze partners en inwoners. We gaan investeren in een sterke sociale basis in de kernen en wijken waarmee we willen dat 80% van de ondersteuning in de wijk dichtbij de inwoner kan worden opgevangen.

2.3.3 Integraal Zorg Akkoord (IZA)

Om de zorg de komende jaren voor iedereen toegankelijk, van goede kwaliteit en betaalbaar kunnen houden, is in september 2022 het Integraal Zorgakkoord (IZA) ondertekend. Dit is een gezamenlijke aanpak voor de komende vier jaar vanuit de partners in het medisch domein en sociaal domein (VWS, 2022).

Het IZA moet zorgen voor een verandering in de zorg in vier bewegingen. Voor dit beleidsprogramma 'Gezond en gelukkig oud in Maashorst 2023-2033' zijn de bewegingen twee en drie van belang. Beweging één en vier zijn minder belangrijk omdat deze zich richten op het medisch domein.

Beweging 2: van specialistische naar basis- naar informele ondersteuning en preventie (blauwe pijl)

De tweede beweging is de beweging van specialistische ondersteuning via basisondersteuning naar informele ondersteuning en preventie binnen het sociaal domein. Gemeenten zijn sinds de decentralisaties binnen het sociaal domein in 2015 volop bezig met deze beweging (transformatie sociaal domein).

Beweging 3: inwoners leven gezond en zien om naar elkaar (donkergroene pijl)

De derde beweging komt van onderop en geldt voor beide domeinen. Inwoners nemen meer zelf de verantwoordelijkheid voor hun gezondheid. Ze eten gezond, bewegen meer en zien om naar elkaar. De kracht van de informele zorg en ondersteuning helpt bij het verlagen van de druk op de professionele zorg en ondersteuning. De gehele inhoud van de IZA is te vinden via [deze link](#).

2.3.4 Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA)

Een belangrijk thema in IZA is het voorkomen van zorg door gezond en actief leven te bevorderen en gezondheidsverschillen te verkleinen. Dit thema is uitgewerkt in een apart landelijk akkoord; het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA). Het GALA streeft naar een gezonde generatie in 2040 en richt zich op preventie (VWS, 2023). Vitaal ouder worden is hierbij een onderdeel met de volgende aandachtspunten:

- Het versterken van de eigen regie van senioren, omzien naar elkaar en passende ondersteuning als dat nodig is
- Een communicatieaanpak om mensen te stimuleren dat ze zich tijdig voorbereiden op ouder worden en op kennisontwikkeling over reablement¹
- Een stimuleringsregeling gericht op het samen wonen tussen jong en oud
- De versterking van vrijwillige inzet
- Vitaliteit en het langer meedoen van mensen met dementie; een gezonde leefstijl draagt bij aan het verkleinen van de kans op dementie
- Een gezond voedingspatroon bij senioren
- Bewegen door senioren
- Valpreventie bij senioren
- Het versterken van de sociale basis

De gehele inhoud van de GALA is te vinden via [deze link](#).

¹ Reablement is een manier van werken waarmee hulpverleners senioren helpen hun eigen leven te leiden. Zoals ze dat zelf willen. We nemen niet over wat mensen zelf kunnen, we helpen mensen te overwinnen wat ze niet meer kunnen en zorgen samen voor een oplossing voor dat wat overblijft (Andersson, Elffers, & Felix, 2022)

2.3.5 Beleidsprogramma Wonen en Zorg

Elke gemeente in Nederland heeft de opdracht om eind 2023 een beleidsprogramma wonen en zorg (voorheen Woonzorgvisie) te hebben. Dit omdat gemeenten nog onvoldoende in staat zijn om de groeiende groep ouderen te faciliteren in hun woon-, welzijn- en zorgbehoeften. In het concept beleidsprogramma wonen en zorg staat de volgende ambitie:

Wij willen dat onze inwoners gezond en prettig wonen in een aantrekkelijke omgeving met goede voorzieningen onder 'handbereik'. Per levensfase zetten we in op maximaal 1 verhuizing zodat, ook bij het ouder worden, de eigen woning zo lang als mogelijk geschikt is om zelfstandig te kunnen blijven wonen in de eigen herkenbare omgeving. Daar waar de woningen niet geschikt zijn voor deze zorg, en verhuizing naar een beter geschikte woning nodig is waar wel alle zorg geleverd kan worden, zetten we in op nieuwe vormen van wonen maar wel in de directe omgeving van het bestaande sociale netwerk van de inwoner en in de nabijheid van dezelfde voorzieningen als waar deze nu gebruik van maakt.

Verder zijn er met betrekking tot senioren de volgende aandachtspunten geformuleerd:

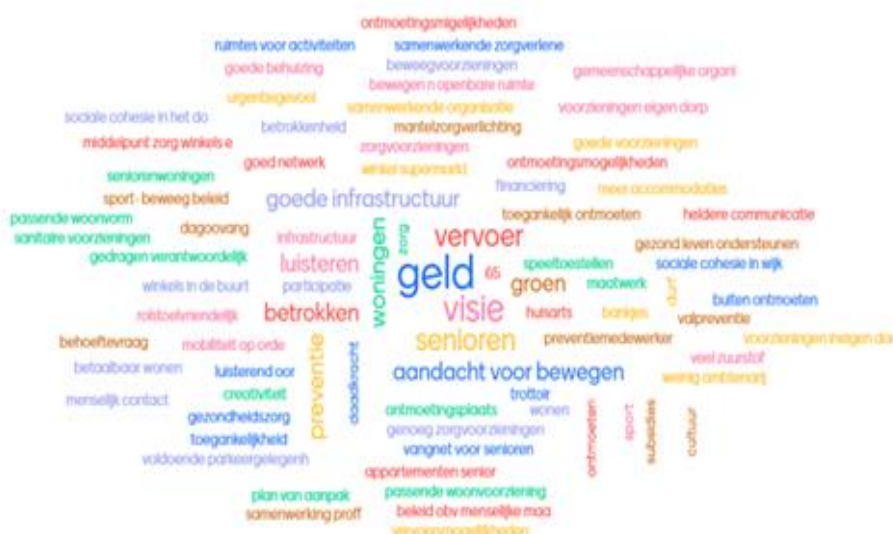
- Inzetten op levensloopgeschikt maken van woningen
- Ontwikkelingen sluiten aan bij de woon- en zorgbehoefte van de kern en de doelgroep
- Goede bereikbaarheid van primaire voorzieningen voor kwetsbare mensen en senioren
- Burgers betrekken bij planontwikkeling
- Inzet van technologie in de woning
- Initiatieven van geclusterde woonvoorzieningen worden met betrokkenen ontwikkeld.

2.4 In gesprek met inwoners en partners

De integrale kijk op senioren baseren we, naast demografische ontwikkelingen, trends en beleid ook op de onderwerpen die onze inwoners en partners belangrijk vinden. Deze onderwerpen hebben we opgehaald op twee stakeholdersbijeenkomsten in mei en juli en via de Kernen CV's. De stakeholders staan benoemd in bijlage 1. De kernen CV's is een participatietraject waar de gemeente Maashorst in gesprek is met inwoners over de toekomst van hun kern. Tijdens de stakeholdersbijeenkomsten is aan de hand van drie hoofdthema's aan betrokkenen gevraagd wat goed gaat in Maashorst, wat er gemist wordt en waarmee we in de toekomst rekening moeten houden. De thema's zijn: meedoen en leefplezier, gezond en veerkrachtig en prettig wonen in de wijk. De hoofdlijnen van deze bijeenkomsten zijn hieronder uitgewerkt. De volledige uitwerking is te vinden in bijlage 2.

2.4.1 Stakeholdersbijeenkomsten

Tijdens de eerste bijeenkomst is gevraagd wat belangrijk is om een seniorvriendelijke omgeving te creëren. De grootste woorden zijn het vaakst benoemd. In onderstaande afbeelding zijn deze resultaten te zien.

Afbeelding 1. Stakeholderbijeenkomst 1

Meedoen en leefplezier

- Vrijwilligers, veelal vitale senioren, zijn belangrijk om de zorg bereikbaar en betaalbaar te houden. We moeten in de toekomst meer voor elkaar zorgen. Het hebben van een eigen netwerk wordt daarbij steeds belangrijker. Nog niet alle senioren zijn zich hiervan bewust.
- Inclusie is belangrijk. Iedereen in Maashorst moet mee kunnen doen. Met name worden de senioren migranten genoemd.
- Om mee te kunnen doen is het goed om te weten waar je terecht kunt voor vragen, activiteiten, vrijwilligerswerk, ideeën en zorg.
- Een belangrijk middel om mee te kunnen blijven doen zijn ontmoetingen via een gevarieerd aanbod op het gebied van bewegen, cultuur en vrije tijd.
- Het is belangrijk om bij het ontwikkelen van beleid niet alleen de senioren te betrekken, maar vooral ook de jongeren. Zodat zij iets voor elkaar kunnen betekenen. In de tweede bijeenkomst werd niet alleen jongeren betrekken benoemd, maar het betrekken van verschillende generaties.

Gezond en veerkrachtig

- Positieve gezondheid is een belangrijk thema. De insteek is vitaal blijven door goede voeding, op maat kunnen bewegen, mentale gezondheid en het voorkomen van vallen.
- Ook wordt gedacht aan samen sporten en inclusieve sportverenigingen. Het verenigingsleven biedt de mogelijkheid om samen te sporten. Kunnen sportverenigingen een aanbod voor senioren ontwikkelen waardoor zij ook weer nieuwe leden krijgen?
- Aandacht voor overbelasting van mantelzorgers, voor rouwverwerking bij verlies en voor digitale innovatie.

Prettig wonen in de wijk

- Om prettig in je wijk te kunnen wonen is een toegankelijke en veilige leefomgeving belangrijk.
- Het is belangrijk om voorzieningen in de buurt te hebben. Mobiliteit en vervoersmogelijkheden spelen hier een belangrijke rol.
- Er is behoefte aan betaalbare huur- en koopwoningen en aan het levensloopbestendig maken van woningen.

2.4.2 De kernen CV's

Met betrekking tot senioren worden in de kernen CV's vier thema's genoemd: zorg, meedoen, wonen, en vervoer. Inwoners maken zich zorgen over de beschikbaarheid van een huisarts en/of tandarts. Ook hebben inwoners uit Odiliapeel en Reek behoefte aan 24-uurszorg voor senioren in hun kern.

Ten aanzien van meedoen blijkt dat in Odiliapeel, Schaijk, Reek en Volkel voldoende activiteiten aanbod voor senioren aanwezig is. Over wonen geven inwoners aan dat er over het algemeen weinig betaalbare levensloopbestendige woningen zijn. Ook is er in bepaalde wijken behoefte aan mantelzorgwoningen en nieuwe wooninitiatieven. Het stimuleren van de doorstroom naar seniorenwoningen wordt belangrijk gevonden. Inwoners vinden het openbaar vervoer in Maashorst over het algemeen ontoereikend of ontoegankelijk. Als oplossing worden vervoersdiensten van vrijwilligersorganisaties genoemd.

3. Uitgangspunten en ambitie

In dit hoofdstuk staan de uitgangspunten, de ambitie en de doelen beschreven. Deze zijn tot stand gekomen door een analyse van cijfers, trends en ontwikkelingen, relevant beleid en door gesprekken met inwoners en partners. De 'hoe gaan we dat doen' wordt beschreven in het uitvoeringsplan dat hierna gemaakt wordt.

3.1 Uitgangspunten

Er zijn verschillende uitgangspunten opgesteld die gelden voor de gehele ambitie.

We zetten in op preventie en positieve gezondheid

De focus van deze aanpak ligt voornamelijk op preventie. Preventie betekent hier een goede voorbereiding op de veranderingen die het ouder worden met zich meebrengt. Denk bijvoorbeeld aan een nieuwe daginvulling voor wanneer je met pensioen gaat, bewegen om gezond te blijven en op tijd woningaanpassingen doen. Door in te zetten op preventie kan veel leed en onnodige zorg voorkomen worden. Hierbij gaan we uit van positieve gezondheid. Dit betekent dat gezondheid meer inhoudt dan het ontbreken van een ziekte.

We zetten in op informatievoorziening en bewustwording

Senioren zijn zich steeds meer bewust van het feit dat zij zelf aan zet zijn om actie te ondernemen om vitaal ouder te worden. Maar de bewustwording kan en moet nog beter. Dat betekent ook een goed geïnformeerde inwoner die op basis daarvan kan investeren in het maken van (gezonde) keuzes op het moment dat dat relevant is.

We normaliseren

Normaliseren betekent voor ons dat je de tegenslagen waar je in het leven tegenaan loopt, zelf probeert op te lossen en ze niet meteen ziet als een 'probleem'. De mens is niet maakbaar en de perfecte mens bestaat niet. Ook gezond en gelukkig zijn is niet altijd vanzelfsprekend. Ouder worden komt vaak met gebreken, die niet altijd op te lossen zijn. Je kunt hier wel mee leren omgaan. Dit willen we normaliseren.

We doen het samen

De ambitie kunnen we alleen bereiken als we het samen met doen. Daarbij zijn we van elkaar afhankelijk. Alleen samen met senioren zelf en de relevante partners met daarbij een goede samenwerking en verbinding tussen al deze partners gaan we de doelen bereiken.

De senior zelf in regie

Regie houden over het leven is een belangrijk onderdeel van het ouder worden. Dat is voor sommigen gedurende het hele leven een uitdaging, voor anderen kan dit later ontstaan door veranderingen in het leven. We zetten daarom in op het ondersteunen van senioren in de eigen regie en we creëren voorwaarden voor een omgeving waar die eigen regie ook gepakt kan worden.

We werken wijkgericht en dicht bij de inwoners

De inwoners van Maashorst hebben in de verschillende wijken en kernen verschillende behoeften. Soms werkt iets in meerdere wijken, maar dit is niet vanzelfsprekend. We houden dus rekening met de behoeften van verschillende wijken en kernen en zetten interventies ook wijkgericht in.

We houden rekening met de diversiteit van de groep

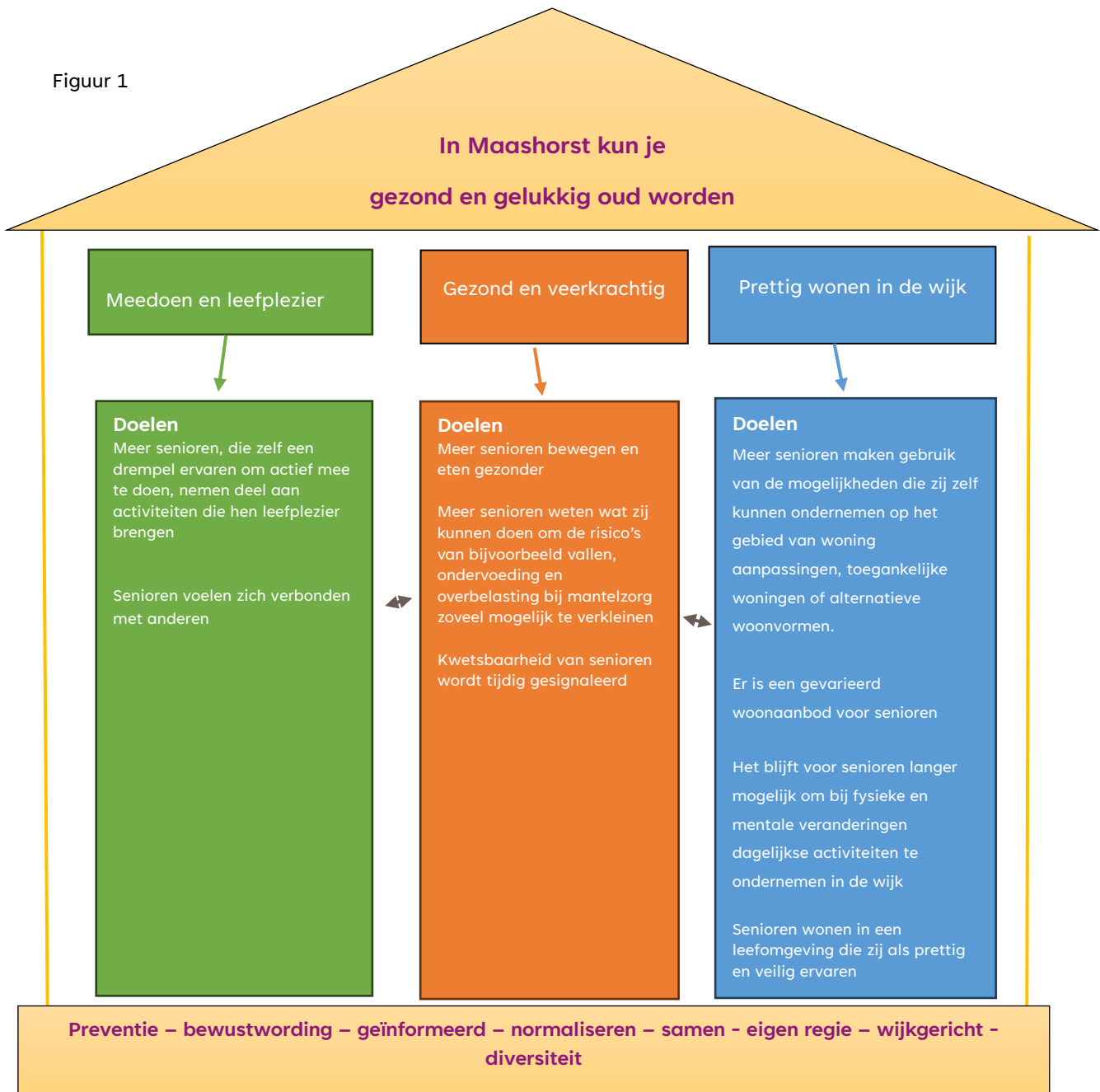
Dé senior bestaat niet. Daarom houden we rekening met de diversiteit in de doelgroep op dit moment én in de toekomst. De tijd waarin, of de plek waar, je geboren bent, het sociale milieu waar je je thuis voelt, hoe vitaal je bent, het is allemaal van belang voor hoe je je dag invult en welke ondersteuning je daarin vraagt. Toekomstige generaties zullen andere wensen hebben, maar de vergrijzingsgolf vindt nu plaats. We maken daarom beleid voor de generatie van nu en houden hierbij rekening met de behoeften van senioren van later. Daarnaast noemen we geen definitie of leeftijd waarop iemand tot deze doelgroep behoort. Het gaat meer om de fase waarin je je bevindt en hoe je deze levensfase ervaart. Deze levensfase is niet te duiden met een cijfer. Alleen daar waar dat noodzakelijk is zullen we een leeftijdsgrens stellen, zoals voor het monitoren en evalueren van resultaten, en het gebruik maken van onderzoeken binnen of over een bepaalde leeftijdsgroep.

3.2 Hoofdambitie

Het aantal senioren groeit en 'dé senior' bestaat niet. Mensen blijven langer thuis wonen, omdat zij dat willen of omdat het niet anders kan. Veel senioren zijn vitaal en nemen volop deel aan de maatschappij. Om dat te kunnen blijven doen is het aanbod en de toegankelijkheid (in al zijn vormen) van voorzieningen belangrijk. Anderen hebben minder perspectief en hebben ondersteuning nodig om actief deel te blijven uitmaken van de samenleving. De benodigde zorg en ondersteuning moet zoveel als mogelijk geboden worden in de thuissituatie, die zich daar dan ook voor moet lenen. De integrale aanpak senioren richt zich daarom op een woon- en leefomgeving waarin meer inwoners van Maashorst gezond en gelukkig oud kunnen worden.

Figuur 1

3.2.1 Meedoen en leefplezier

Waarom is dit belangrijk?

Veel senioren in Maashorst zijn actief en betrokken. Zij zijn vrijwilliger, oppas opa of -oma, mantelzorger of behulpzame buurman of -vrouw. En soms zijn ze het allemaal tegelijk. Door mee te doen aan sociale, culturele en/of sportieve activiteiten maar ook gewoon burens elkaar te zijn, geven zij kleur en karakter aan onze samenleving. Het is belangrijk dat senioren kunnen blijven meedoen met activiteiten die voor hen belangrijk zijn. 'Meedoen' vergroot namelijk het levensplezier, maakt fitter, zorgt voor contact, vermindert eenzaamheidsgevoelens en heeft zelfs een remmende werking op ziektes zoals dementie. Daarnaast zorgt ontmoeting voor het vroegtijdig signaleren van eventuele problemen, wat zorgt voor het voorkomen van een groter beroep op zorg. Als senioren op hun eigen manier actief deelnemen aan de samenleving van Maashorst levert dit een win-win op. Zij kunnen hun kennis en ervaring inzetten. Elke senior heeft daarbij weer andere interesses en wensen. Het is belangrijk dat de activiteiten in Maashorst daarbij aansluiten. Daarnaast komen vriendschappen gemakkelijker tot stand als je samen aan een activiteit mee doet.

Wat is ons doel?

Senioren nemen op hun eigen manier actief deel aan de samenleving, waardoor ze langer gezond kunnen blijven met een goede kwaliteit van leven

- Meer senioren, die zelf een drempel ervaren om actief mee te doen, nemen deel aan activiteiten die hen leefplezier brengen
- Meer senioren voelen zich verbonden met anderen

Waar zetten we op in?

Een passend en inclusief activiteiten aanbod

Het is belangrijk om activiteiten te hebben voor de diverse groep senioren. Om deze reden zorgen we voor een divers aanbod van activiteiten in Maashorst en activeren we senioren deel te nemen aan de activiteiten op een manier die past binnen hun wensen en behoefte. Ook vinden we het belangrijk dat iedereen volwaardig en gelijkwaardig kan deelnemen aan onze samenleving. Dit vraagt speciale aandacht voor senioren met een migratieachtergrond, senioren met dementie en senioren met een minimum inkomen.

Eenzaamheid bij senioren

Eenzaamheid heeft een negatief effect op de gezondheid. Om deze reden zetten we in op het voorkomen en bestrijden van eenzaamheid.

Vrijwilligerswerk

Je inzetten voor een ander zorgt voor voldoening. Om deze reden zorgen we voor een divers aanbod van vrijwilligerswerk in Maashorst en activeren we senioren vrijwilligerswerk te doen dat past binnen hun wensen en behoeften.

Digitale vaardigheden

Om mee te blijven doen is het belangrijk om digitaal vaardig te zijn. Om deze reden zetten we in op kennis over digitalisering en het stimuleren, verbeteren of behouden van de digitale vaardigheden van senioren.

Generaties verbinden

Senioren geven aan het belangrijk te vinden om niet alleen onder generatiegenoten te zijn. We vergroten om deze reden het contact tussen mensen van verschillende generaties.

Dementievriendelijke gemeente

Het is belangrijk dat inwoners met geheugenproblematiek, waaronder inwoners met dementie, ook zo lang mogelijk mee kunnen doen in de maatschappij. We vergroten daarom de kennis over dementie en zorgen voor inclusief beleid.

Beschikbaarheid van Wmo-voorzieningen

Door de verwachte groei van behoefte aan Wmo-voorzieningen is het steeds meer een uitdaging om zorg beschikbaar te houden. Om deze reden zetten we in op het uitbreiden van collectieve en voorliggende voorzieningen.

3.2.2 Gezond en veerkrachtig

Waarom is het belangrijk?

Gezond en veerkrachtig ouder worden betekent dat je zo lang mogelijk de dagelijkse bezigheden en activiteiten die voor jou belangrijk zijn (zelfstandig) kunt blijven doen. Ouder worden gaat gepaard met een toename van beperkingen. Om dit zo lang mogelijk uit te stellen is het belangrijk om een gezonde leefstijl te hebben. Dit verkleint ook de kans op het krijgen van dementie (Alzheimer Nederland, 2022). Naarmate je ouder wordt, vergroot de kans op vallen, ondervoeding, overbelasting als mantelzorger en (lichamelijke, psychische en financiële) kwetsbaarheid. Het is belangrijk om te weten wat je zelf kunt doen of waar je terecht kan als je vragen hebt. Zodat je ook kunt blijven deelnemen aan de maatschappij als je ouder en kwetsbaarder wordt.

Wat is ons doel?

Senioren voelen zich zo lang mogelijk gezond en veerkrachtig, zodat zij de dingen kunnen blijven doen die voor hen waardevol zijn

- Meer senioren bewegen en eten gezonder
- Meer senioren weten wat zij kunnen doen om de risico's van bijvoorbeeld vallen, ondervoeding en overbelasting bij mantelzorg zoveel mogelijk te verkleinen
- Kwetsbaarheid bij senioren wordt tijdig gesignaleerd

Waar zetten we op in?

Een passend en inclusief sport- en beweegaanbod

Het is belangrijk om voor de diverse groep senioren een divers beweegaanbod te hebben dat bewegen en ontmoeten stimuleert. Om deze reden zorgen we voor een divers aanbod van sport en bewegen en activeren we senioren deel te nemen aan de beweegactiviteiten op een manier die past binnen hun wensen en behoeften.

Gezond gewicht en voeding

Naast bewegen is ook voeding belangrijk voor een gezonde leefstijl. Zowel overgewicht als ondervoeding komen regelmatig voor bij senioren. Om deze reden zetten we er op in dat overgewicht en ondervoeding bij senioren vroegtijdig gesignaleerd wordt en stimuleren we gezonde voeding.

Valpreventie

Voldoende bewegen zorgt er voor dat de kans op een valongeluk afneemt. Om deze reden zetten we in op het signaleren van senioren met een verhoogd risico op vallen en verkleinen van de risico's op vallen.

Vitale mantelzorgers

Senioren ontvangen niet alleen mantelzorg, ze bieden ook mantelzorg. We zien het belang en de kracht van mantelzorg, maar ook de kwetsbaarheid ervan. In Maashorst zetten we in op het tegengaan van overbelasting bij mantelzorgers.

Informeel netwerken

We maken het mogelijk dat senioren langer thuis kunnen blijven wonen door senioren tijdig na te laten denken over hoe zij langer vitaal kunnen blijven door de inzet van een eigen netwerk. Om deze reden stimuleren we het vormen en de inzet van informele netwerken.

Beschikbaarheid van Wmo-voorzieningen

Door maatschappelijke ontwikkelingen zoals personeelstekorten of schaarste van materialen, in combinatie met de verwachte groei van behoefte naar Wmo-voorzieningen is het steeds meer een uitdaging om zorg beschikbaar te houden. Om deze reden zetten we in op het collectiveren van voorzieningen en doelmatig inzetten van de beschikbare Wmo-ondersteuning.

3.2.3 Prettig wonen in de wijk

Waarom is het belangrijk

Een fijne thuisbasis is een vereiste om je veilig en goed te voelen en heeft een enorme invloed op je leefplezier. De meeste senioren blijven het liefst zo lang mogelijk in hun eigen huis en vertrouwde buurt wonen. Zolang er nog geen lichamelijke gebreken zijn, denken ze meestal niet na over de geschiktheid van de woning. Toch is het belangrijk hier wel op tijd over na te denken en zelf voorbereidingen te treffen. Door de woning tijdig aan te passen of te verhuizen, kan veel ongemak worden voorkomen. Het is niet altijd gemakkelijk om duidelijke informatie te vinden over woningaanpassingen of het verhuizen naar een geschikte woning. Dat kan een drempel zijn om op tijd het huis aan te passen of naar een geschikter huis te zoeken.

Ook een seniorvriendelijke inrichting van de woonomgeving is belangrijk om zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen. Een bankje op de route van huis naar de winkel kan ervoor zorgen dat het iemand wel lukt om zelf de boodschappen te doen. Het gaat hierbij niet alleen om de fysieke inrichting, maar ook over omkijken naar elkaar. Een seniorvriendelijke omgeving helpt senioren actief te blijven en mee te (blijven) doen.

Wat is het doel?

Senioren wonen in een geschikte woning in een seniorvriendelijke omgeving, zodat zij zolang mogelijk prettig en veilig thuis kunnen blijven wonen

- Meer senioren maken gebruik van de mogelijkheden die zij zelf kunnen ondernemen op het gebied van woningaanpassingen, toegankelijke woningen of alternatieve woonvormen.
- Er is een gevarieerd woonaanbod voor senioren
- Het blijft voor senioren langer mogelijk om bij fysieke en mentale veranderingen dagelijkse activiteiten te ondernemen in de wijk
- Senioren wonen in een leefomgeving die zij als prettig en veilig ervaren

Waar zetten we op in?

Woningaanpassingen & domotica

Door (kleine) woningaanpassingen en domotica kunnen senioren langer zelfstandig thuis blijven wonen. We zetten in op informatievoorziening en bewustwording bij senioren om hen te stimuleren tijdig te investeren in woningaanpassingen en domotica of te verhuizen naar een meer geschikte woning.

Mogelijkheden van doorstroming

Senioren hebben een sleutelpositie met betrekking tot doorstroming binnen de huizenmarkt. Om deze reden creëren we een aantrekkelijk aanbod om doorstroming te stimuleren en beperken we eventuele belemmeringen om te verhuizen.

Woonvoorraad en variatie in bestaande wijken

Onze inwoners kunnen woonruimte vinden die aansluit bij hun behoeften van dat moment, hebben vooruitzicht op een woning die aansluit op toekomstige behoefte en kunnen rekenen op een sociaal vangnet, doordat ze in de buurt van naasten kunnen wonen. We vergroten de variatie in huizen voor verschillende gezinssamenstellingen en sociaaleconomische posities in onze bestaande wijken en kernen.

Andere woonvormen

De wens om zorg en een sociaal netwerk in de buurt te hebben, kleiner te wonen en zelfstandig te blijven, uit zich ook in de behoefte aan nieuwe woonvormen. We onderzoeken de mogelijkheden om daar waar veel senioren wonen, ontmoeting te realiseren.

Fysieke toegankelijkheid

Een fysieke leefomgeving die ontmoeting, ontspanning en beweging mogelijk maakt is belangrijk. Om deze reden zetten we in op verbetering van de fysieke leefomgeving en zorgen we dat senioren ook gebruik (kunnen en willen) maken van deze omgeving. Hierbij zijn mobiliteit, veiligheid en groene leefomgeving belangrijke aspecten.

4. Vervolgstappen

In dit document staat de ambitie, de kaders en de uitgangspunten beschreven. Deze ambitie, kaders en uitgangspunten zijn tot stand gekomen door cijfers, trends en ontwikkelingen, relevant beleid en door gesprekken inwoners en partners

Na de vaststelling van dit beleidsprogramma '*Gezond en gelukkig oud in Maashorst 2023-2033*' door de gemeenteraad gaan we samen met senioren, partners en interne beleidsadviseurs aan de slag in verschillende werkgroepen op basis van de thema's. Deze werkgroepen gaan uitvoeringsbeleid maken waarin staat hoe we de ambitie en de doelstellingen gaan realiseren. Hierbij worden de doelen SMART (specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdgebonden) uitgewerkt. Daarnaast verbinden we hier concrete activiteiten en de bijbehorende financiën aan. Daarnaast vinden we het belangrijk om blijvend te monitoren hoe het gaat met de senioren in Maashorst. In de volgende fase wordt beschreven op welke manier monitoring en evaluatie gaat plaatsvinden. Deze fase is gepland van oktober 2023 tot juli 2024. Voor de volledige planning om te komen tot het uitvoeringsbeleid verwijzen we naar bijlage 3.

We beginnen niet op 0. In gemeente Maashorst doen we al veel voor senioren. Zo hebben we bijvoorbeeld de coalitie Eén tegen eenzaamheid, vrijwillige vervoersvoorzieningen, mantelzorgcafés, bewegen voor senioren, preventiewerkers in de wijk, ontmoetingen onderling (bijvoorbeeld samen koken en jeu des boules) en wordt al veel naar elkaar omgekeken. Alle dingen die al gebeuren in de gemeente rondom senioren worden meegenomen bij het opstellen van het uitvoeringsbeleid. Wat werkt en wat goed gaat in gemeente Maashorst zetten we uiteraard voort.

Bibliografie

- Alzheimer Nederland. (2022, januari 25). *Door gezond leven kans op dementie verkleinen*. Opgeroepen op juli 22, 2023, van [www.alzheimer-nederland.nl](https://www.alzheimer-nederland.nl/nieuws/gezond-leven-kans-dementie-verkleinen): <https://www.alzheimer-nederland.nl/nieuws/gezond-leven-kans-dementie-verkleinen>
- Andersson, Elffers, & Felix. (2022, December 20). *Een goede dag op eigen kracht*. Opgehaald van https://www.aef.nl/storage/files/Een-goede-dag-op-eigen-kracht_Reablement.pdf
- Binnenlands bestuur. (2022, juni 16). *Ombudsman: 'Help ouderen met aanvragen van inkomensregelingen*. Opgehaald van https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/te-veel-niet-gebruik-van-inkomensregelingen-door-ouderen?tid=TIDP2520633X7E58AFFFE42D418D8517FECE401D570FYI5&utm_campaign=BB_NB_Sociaal&utm_medium=email&utm_source=binnenlandsbestuur
- CBS. (2019, december 12). *De invloed van de toename van het aantal gewerkte uren op de productiviteit. Demografische ontwikkelingen*. Opgeroepen op juli 22, 2023, van www.cbs.nl: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/de-nederlandse-economie/2019/de-invloed-van-de-toename-van-het-aantal-gewerkte-uren-op-de-productiviteit/3-demografische-ontwikkelingen>
- Gemeente Maashorst. (2022). *Bestuursakkoord Samen bouwen we Maashorst*. Opgehaald van <https://www.gemeentemaashorst.nl/data/downloadables/7/5/1/bestuursakkoord-gemeente-maashorst-2022-2026.pdf>
- Gemeente Maashorst. (2023). Data burgers CBS met bewerking Gemeente Maashorst.
- GGD. (2023). Gezondheidsmonitor 2022.
- Provincie Noord Brabant. (2023). *Ervaren Brede Welvaart. Hoe Brabanders de kwaliteit van hun leven en leefomgeving waarderen in 2022*.
- Regio Noordoost Brabant. (2023). *Regiobeeld Noordoost Brabant 2023*. Opgehaald van www.regiobeeld.nl
- SCP. (2013). *Informele zorg in Nederland: een literatuurstudie naar mantelzorg en vrijwilligerswerk in de zorg*. Den Haag.
- Sociaal Cultureel Planbureau (SCP). (2019). *Trends in de ouderenzorg 2018 - 2030*. Den Haag.
- Stec Groep. (2023). *Woningbehoefteonderzoek Maashorst*.
- VeiligheidNL. (n.b.). *Valpreventie bij ouderen*. Opgeroepen op augustus 8, 2023, van <https://www.veiligheid.nl/adviezen/valpreventie-bij-ouderen>
- VWS. (2019). Begroting 2020.
- VWS. (2022, September 16). *Integraal Zorgakkoord: 'samen werken aan gezonde zorg'*. Opgehaald van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/09/16/integraal-zorgakkoord-samen-werken-aan-gezonde-zorg>
- VWS. (2022, Januari 20). *Nieuwe prognose verwachte personeelstekort*. Opgeroepen op juli 22, 2023, van open overheid: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-a7e6f4b4-de5d-4dff-9815-6696fa895d48/pdf>
- VWS. (2023, Januari 31). *Gala - Gezond en Actief Leven Akkoord*. Opgehaald van <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2023/01/31/gala-gezond-en-actief-leven-akkoord>

Bijlage 1 Partnerlijst

Partnerlijst op alfabetische volgorde

- Adviesraad Sociaal domein
- Area
- Brabantzorg
- Eigen Herd
- Gemeente Maashorst (interne collega's sociaal domein, ruimte, vaf)
- GGD
- GGZ Oost Brabant
- Huisartsenpraktijk Medipark
- Huisartsenpraktijk de vlaswiek
- Humo huisartsen
- Initiatiefnemers masterplan Wonen, Zorg en Welzijn voor ouderen in Maashorst
- Interzorg
- Missie Maashorst
- Mooiland
- ONS welzijn
- Preventiemedewerkers volwassenen
- Seniorenbelang kring Maashorst (inclusief clientondersteuners)
- Zorgcoöperatie Reek
- Zorgcoöperatie Schaijk
- Zorgcoöperatie Zeeland
- Zorg en Welzijn Odiliapeel
- Wijkondersteuners

Bijlage 2 Resultaten stakeholdersbijeenkomst

Datum: 17 mei 2023

Uitwerking Mentimeter

Als Maashorst een seniorvriendelijke gemeente wil worden, wat zou er volgens u hiervoor nodig zijn?

Er zijn 105 antwoorden gekomen en deze zijn in onderstaande wordcloud te zien

Vanaf welke leeftijd moet een seniorvriendelijke gemeente zich richten

Hier zijn de antwoorden 0, 50, 60 en 70 benoemd.

Uitwerking deeltafels

Tijdens de deelsessies zijn veel dingen benoemd. Sommige onderwerpen zijn gebundeld en wat beter in het andere thema past is verschoven. Daarnaast zijn de uitgangspunten/randvoorwaarden gebundeld. Alle onderwerpen staan in willekeurige volgorde.

Meedoen en leefplezier

- Verbinden jong en oud
 - o Sociale dienstplicht
 - o Wederzijds respect en waardering

- Jong geleerd is oud gedaan
- Vrijwilligers (organisaties)
 - Worden gezien
 - Opleiding
- Ontmoeting
 - Samen koken, spellen spelen, zingen, dansen, muziek, jeu de boule enz)
- Inclusiviteit/iedereen doet mee
- Preventiemedewerkers
- Huisbezoeken
- Elkaar zien / voor elkaar zorgen
- Een netwerk hebben
- Weten waar je terecht kan

Gezond en veerkrachtig

- Positieve gezondheid
- Vitaliteit
 - Braintraining
 - Voeding
- Sporten en bewegen
 - Samen bewegen
 - Buurtsportcoach
 - Inclusieve (sport)verenigingen
- Preventie
 - Fittestdag door ontwikkelen
 - Valpreventie
- Domotica en innovatie
- (overbelasting) mantelzorgers
- Goed gesprek
 - Aandacht voor rouw
- Eenzaamheid
- Zorgen voor elkaar / voorzorgcirkel
 - Van betekenis zijn
- Dementie
- Digitalisering

Prettig wonen in de wijk

- Aanbod / voorzieningen in de wijk
 - Winkels
 - Groen
 - Mobiliteit
 - Vervoer
 - Zorg
 - Dagopvang
 - Huisarts
 - Zorg aan huis
 - Buurthuizen / ontmoetingspleinen
 - Inclusief bemensing
 - Toegankelijkheid
 - Goede wandelpaden
 - Begaanbare trottoirs
 - Beweegpunten
 - Rustpunten
 - Openbare toiletten

- Veiligheid
 - o Verlichting
 - o Boa
- Woning
 - o Betaalbare huur en koopwoningen
 - o Aanpassingen woningen
 - o Mantelzorgwoningen
 - o Levensbestendige woningen
 - o Kangoeroe woningen
 - o Toestroom/doorstroom bevorderen

Uitgangspunten die zijn benoemd

- Gebruik maken van wat er al is
- Bewustwording, eigen regie en verantwoordelijkheid
- Normaliseren
- Kijken naar wat wel kan
- Samenwerking organisaties
 - o Actieve betrokkenheid van diverse organisaties
 - o Gedeelde verantwoordelijkheid
 - o Eigen identiteit organisaties
- Preventief
- Keuzevrijheid
- Maatwerk
- Aandacht voor diversiteit
- Efficiëntie
- Betaalbaarheid
- Wijkgericht
- Laagdrempelig
- Rekening houden met mogelijkheden burgers
- Informatievoorziening
- Geld
- Seniorvriendelijk / dementievriendelijk / rolstoelvriendelijk

Uitwerking stakeholdersbijeenkomst 2 20 juli 2023

In de tweede bijeenkomst is de eerste concept-ambitie met bijbehorende doelen besproken. Naar aanleiding van deze bijeenkomst is de ambitie, uitgangspunten en doelstellingen aangescherpt.

Bijlage 3 Planning masterplan ouderen

Planning

Om te komen tot een masterplan ouderen gemeente Maashorst is er een planning opgesteld. Het proces start in februari 2023 met het plan van aanpak, in september wordt de ambitie en kadernota voorgelegd aan de raad.

Fase 1: Plan van aanpak masterplan ouderen gemeente Maashorst

- Opstellen procesbeschrijving januari-februari 2023
- Ter informatie aan de raad februari 2023

Fase 2: Opstellen Ambitie en kadernota “masterplan ouderen gemeente Maashorst”.

- Inventariseren hoe staan we ervoor: maart-april 2023
 - De cijfers: trends en ontwikkelingen m.b.t. de doelgroep
 - Het beleid: wettelijke kaders, bestaand beleid, en toekomstige maatschappelijke ontwikkelingen (landelijk, regionaal en lokaal)
 - Input Raad: o.a. motie Kaders Masterplan Ouderenbeleid
 - De kernen: in gesprek met inwoners en partners
- Op basis van de opgehaalde informatie: mei 2023
 - Definiëren doelgroep ouderen
 - Definiëren hoofdthema's (bijvoorbeeld: meedoen en leefplezier, gezond en veerkrachtig, prettig wonen in je wijk)
 - Definiëren inhoudelijke opgaven per hoofdthema
 - Definiëren doelstellingen en kaders horend bij de opgaven
- Commissie tussenstand laten weten 30 mei college
- Uitkomsten samenbrengen in concept ambitie en kadernota juni 2023
“masterplan ouderen gemeente Maashorst”
- Conceptnota voorleggen aan ASD en stakeholders, inclusief reactietijd eind juni – juli 2023
- Vaststellen ambitie en kadernota door de Raad 28 september 2023

fase 3: Opstellen Beleidsnota “masterplan ouderen gemeente Maashorst”.

- Per hoofdthema wordt een werkgroep samengesteld met interne beleidsadviseurs en maatschappelijke partners die aansluiten bij het hoofdthema. De werkgroep voorziet de inhoudelijk opgaven per hoofdthema van inhoudelijke activiteiten, beleid, indicatoren, financiën en streefwaarden. okt 2023–mrt 2024
- Uitkomsten van de werkgroepen per thema samenbrengen in een beleidsnota “masterplan ouderen gemeente Maashorst”. De beleidsnota geeft ook een doorkijk naar de uitvoering. april-mei 2024
- Concept nota voorleggen aan ASD en stakeholders, incl. reactietijd mei – juni 2024
- Vaststellen beleidsnota door de raad. juli 2024

fase 4: Evaluatie en monitoring “masterplan ouderen gemeente Maashorst”.

- Eerste voortgangsrapportage (ter informatie aan de raad) juni 2025
- Tweede voortgangsrapportage (ter informatie aan de raad) juni 2026
- Evaluatie “masterplan ouderen gemeente Maashorst”. 2^e helft 2027